

Státní oblastní archivy

- Historický vývoj
- Funkce a kompetence
- Státní oblastní archivy v Čechách
- Zemský archiv v Opavě
- Moravský zemský archiv

Státní oblastní archivy (SOA)

- Státní oblastní archiv v Praze
- Státní oblastní archiv v Třeboni
- Státní oblastní archiv v Plzni
- Státní oblastní archiv v Litoměřicích
- Státní oblastní archiv v Zámrsku
- Zemský archiv v Opavě
- Moravský zemský archiv

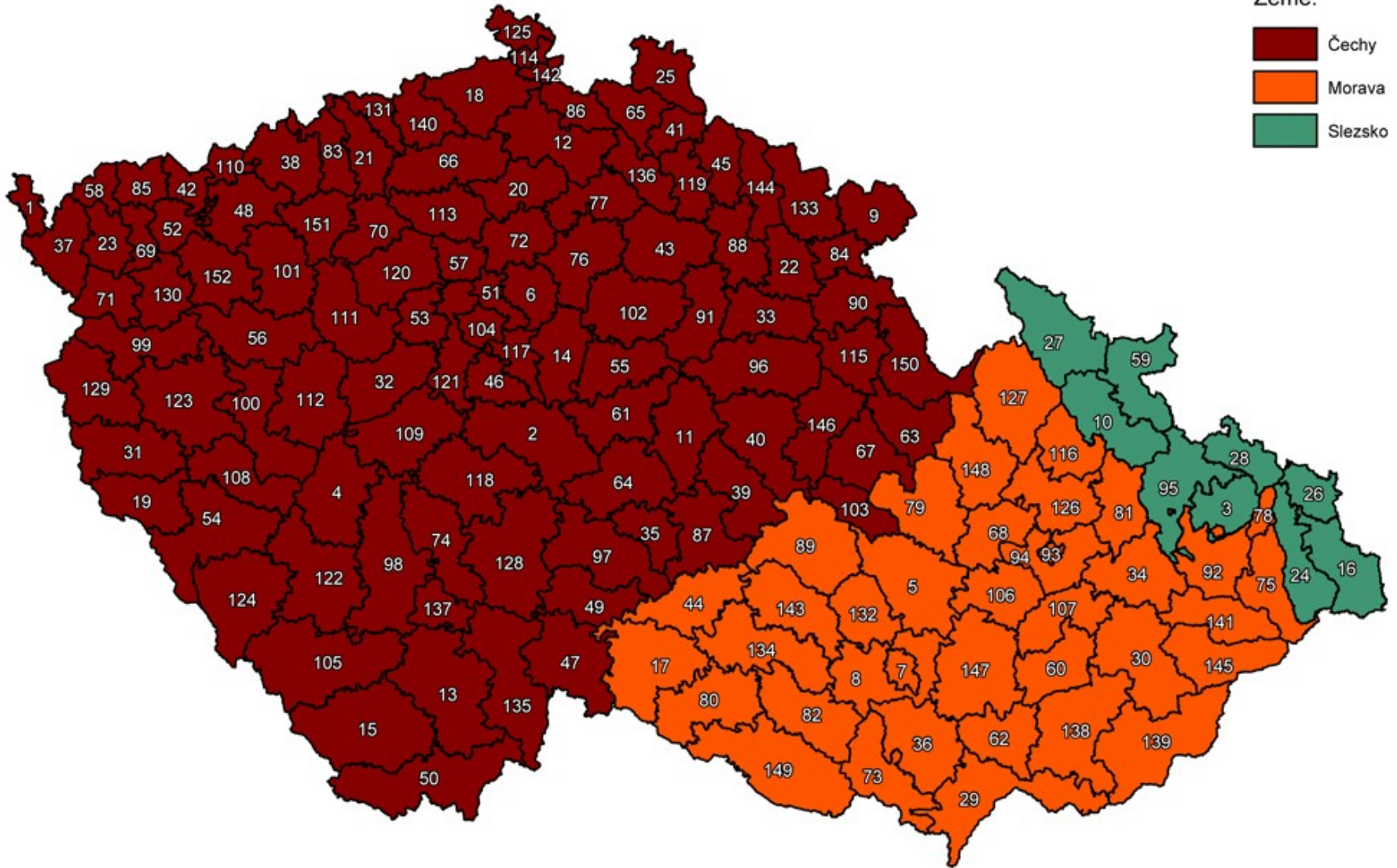
Historický vývoj

- působnost SOA
  - obvykle shodné s územím jednotlivých krajů
  - uchovávají archiválie vzniklé z činnosti
    - krajských a oblastních orgánů, organizací, orgánů nacistické okupační správy, dobrovolných organizací, správy státních i soukromých velkostatků (včetně rodinných archiválií původních vlastníků), národních výborů a jejich zařízení, družstevních organizací, podniků státních lesů, církevních institucí, aj.
    - MZA a ZAO ukládají také archiválie vzniklé z činnosti orgánů, organizací, zařízení a institucí s působností pro zemi Moravskou či Moravsko-slezskou a pro Slezsko
- ➔ výjimka vyplývající z historického vývoje MZA a ZAO, jež vznikaly postupně ze starších základů

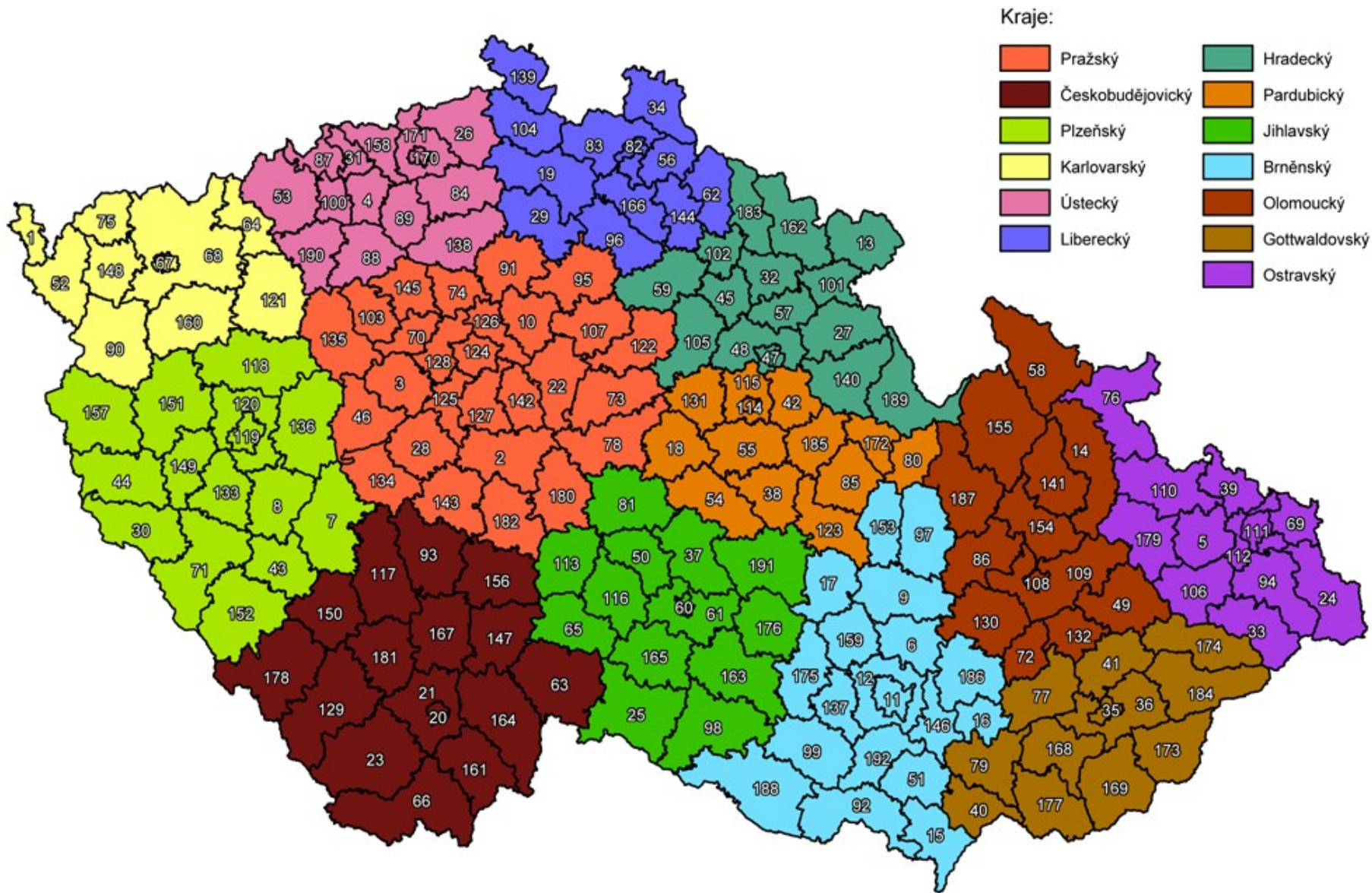
Územní členění v roce 1921

Země:

- Čechy
- Morava
- Slezsko

Územní členění v roce 1950

Historický vývoj

- bezprostředními předchůdci státních oblastních archivů byly krajské archivy
  - na Moravě byly krajské archivy vytvořeny ze zemských archivů
- krajské archivy
  - po roce 1949 zakládány jako zařízení krajských národních výborů
  - přebíraly do své péče archiválie vzniklé z činnosti politické a finanční správy a justice I. a II. instance, fondy řeholních institucí, církevní matriky do roku 1870, archivní celky uložené v ústředních archivech nebo u původců či jejich následovníků
- státní archivy
  - po roce 1954 se krajské archivy staly státními archivy podřízenými MV
    - řízení městských či místních a vznikajících okresních či podnikových archivů převzala krajská archivní oddělení podřízená krajským správám MV
  - v roce 1956 jako 2. oddělení státních archivů začleňovány archivy zemědělsko-lesnické
    - vznikaly po roce 1945 jako oblastní depozitáře, do nichž byly soustřeďovány archivy konfiskovaných a znárodněných velkostatků a rodinné písemnosti bývalých majitelů
      - u některých základem bohaté šlechtické archivy s depozitáři
  - v roce 1956 přebírají do operativní správy biskupské, kapitulní a jiné fondy katolické církve

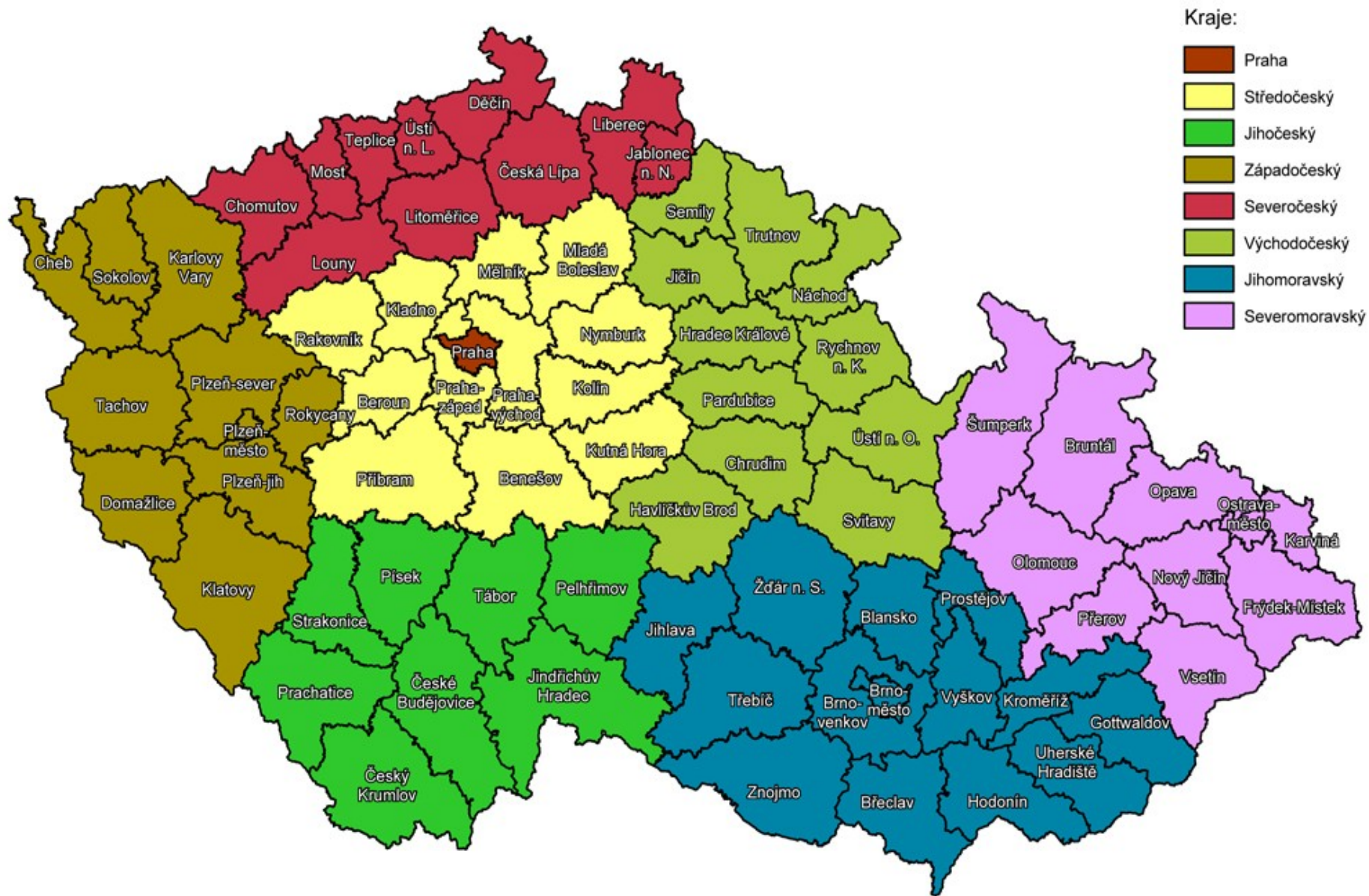
Historický vývoj

- na základě reorganizace územního členění státu v roce 1960 vzniklo nové krajské zřízení
  - ve spojených krajích se sloučily v jeden celek i dříve samostatné archivy
  - vznik sedmi krajů

sedm státních archivů

Územní členění v roce 1961

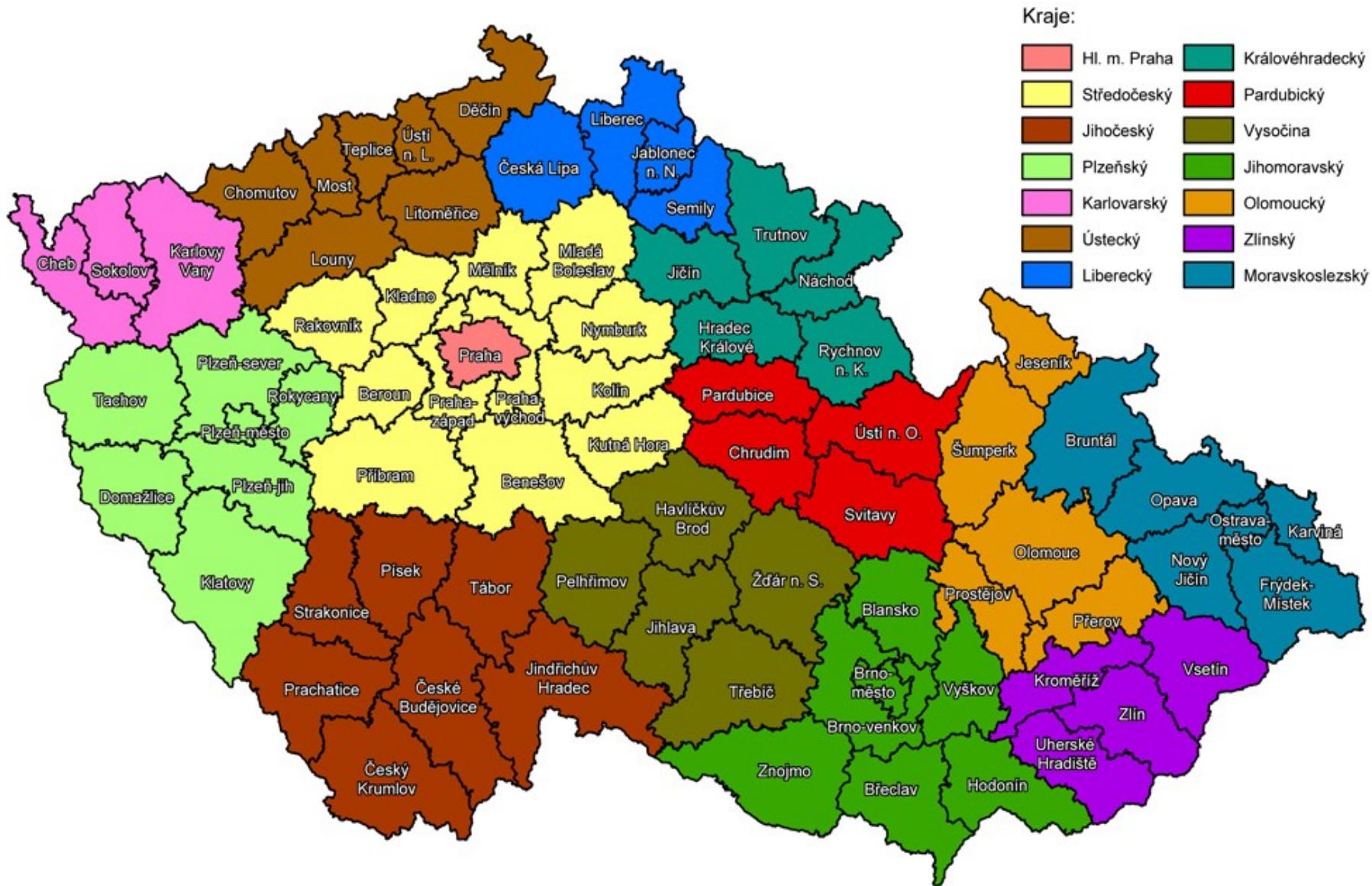

Historický vývoj

- **od roku 1954 státní archivy**
  - v roce 1966 převzaly metodické řízení okresních, městských a podnikových archivů
  - zřízeny fotografické a konzervátorské dílny
  - v polovině 70. let 20. století zřízena 3. oddělení státních archivů, tzv. hospodářská či průmyslová
  - od roku 1974 byl pozměněn název dle zákona, přidáno označení „oblastní“
- **od roku 1974 státní oblastní archivy**
  - pestrost jejich fondů odpovídá jejich vývoji
  - MZA a ZAO
    - archiválie spravují navíc archiválie vzniklé z činnosti zemských správních, samosprávních a nejrůznějších ostatních složek
  - fondy vzniklé z činnosti orgánů, organizací a zřízení krajské a oblastní správy (krajské úřady, krajské vlády, krajské soudy, krajské národní výbory, horní komisariáty, revírní báňské úřady, státní zastupitelství, obchodní a živnostenské komory a katastry, staré církevní matriky
  - rodinné fondy a fondy velkostatků (zemědělsko-lesnické, správa státních lesů)
  - fondy organizací hospodářského charakteru
  - fondy církevních institucí (biskupství, kapituly, kláštery)
  - osobní pozůstalosti
  - sbírky fotodokumentace, tiskovin, patentů, nařízení, pečetí a jiných typů archiválií

Územní členění v roce 2005

Státní oblastní archivy

- správní úřady, řízené přímo ministerstvem
- organizační složky státu
- vnitřní organizační jednotku tvoří okresní archivy, uvedené v příloze č. 4 zákona č. 499/2004 Sb.
- správní obvody vymezeny územím krajů od 1. ledna 2000:
  - Státní oblastní archiv v Praze
    - Středočeský kraj a území hlavního města Prahy
  - Státní oblastní archiv v Třeboni
    - Jihočeský kraj
  - Státní oblastní archiv v Plzni
    - Karlovarský a Plzeňský kraj
  - Státní oblastní archiv v Litoměřicích
    - Liberecký a Ústecký kraj
  - Státní oblastní archiv v Zámrsku
    - Královéhradecký a Pardubický kraj
  - Zemský archiv v Opavě
    - Moravskoslezský a Olomoucký kraj
  - Moravský zemský archiv v Brně
    - Jihomoravský kraj, Vysočina a Zlínský kraj

Liberecký

Ústecký

**Králové-
hradecký**

Karlovarský

Praha

Pardubický

**Moravsko-
slezský**

Středočeský

Plzeňský

Olomoucký

Vysočina

Zlínský

Jihočeský

Jihomoravský

Státní oblastní archiv

- **kontroluje výkon spisové služby**
  - u organizačních složek státu s působností na území kraje, okresu nebo obcí a u jimi zřízených příspěvkových organizací
  - u orgánů územních samosprávných celků, organizačních složek, příspěvkových organizací a jiných právnických osob
  - u státních podniků, vysokých škol, škol a právnických osob zřízených zákonem s výjimkou těch u kterých tuto činnost vykonává Národní archiv, a těch, které si zřídily specializované archivy
- **provádí výběr archiválií**
  - ve skartačním řízení a mimo skartační řízení u všech výše uvedených původců
  - mimo skartační řízení
    - u zřizovatelů soukromých archivů, podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku, u politických stran, politických hnutí, občanských sdružení, odborových organizací apod.
    - u dokumentů nabídnutých ČR darem nebo ke koupi a u dokumentů nalezených nebo u dokumentů vlastníků, kteří o to požádají
- **rozhoduje o podání badatele**
- **ukládá sankce**
- **umožňuje za podmínek stanovených v zákoně nahlížet do uložených archiválií**
- **vede příslušnou evidenci archiválií podle zákona**

Státní oblastní archiv

- **v oblasti péče o archiválie**

- pečuje o archiválie převzaté od původců
- poskytuje vlastníkům archiválií bezplatné odborné informační a poradenské služby
- plní úkoly oblastního a okresního vědeckovýzkumného pracoviště na úseku archivnictví, pomocných věd historických a regionální historie, přičemž spolupracuje s ostatními archivy a rozvíjí styky s vědeckými, kulturními, školskými a dalšími institucemi za účelem výměny zkušeností v odborných otázkách, ve vědeckém bádání a kulturně výchovném, hospodářském a vlastivědném využívání archiválií
- vyhledává v uložených archiváliích dokumenty pro potřeby správních úřadů a ostatních organizačních složek státu, orgánů samosprávných celků, právnických a fyzických osob, pořizuje výpisy, opisy a kopie
- vykonává vydavatelskou a publikační činnost v oboru archivnictví a spisové služby, dějin správy, pomocných věd historických a historie
- provádí inventuru archiválií vyhlášenou ministerstvem
- provádí konzervaci a restaurování archiválií

Státní oblastní archiv v Praze

Archivní 4, Praha 4

24 019 archivních souborů

79 289,51 bm

Středočeský kraj a území
hlavního města Prahy

www.soapraha.cz

Státní oblastní archiv v Praze

- **Krajský archiv Pražského kraje**
  - vznik v roce 1951 s depozitářem v Kutné Hoře
  - počátky obtížné, chyběly ukládací prostory a základní archivní pracoviště
- **Státní archiv v Praze (od roku 1954)**
  - podřízen Krajské správě MV
  - v roce 1956 pověřen péčí o zrušené zemědělsko-lesnické archivy v Buštěhradě, Hořovicích, Kácově, na Konopišti, na Křivoklátě a připojeny depozitáře v Brandýse nad Labem, Ctěnicích, v Českém Brodě, na Karlštejně, ve Zbraslavi a v Poděbradech
  - za padesát let archiv vystřídal 40 depozitářů na různých místech v Praze a okolí
  - v roce 1960 získán objekt bývalého chorobince na Karlově v Praze, stal se centrálou na příštích 42 let
- **Státní oblastní archiv v Praze (od roku 1974)**
  - v 90. letech 20. století získal SOA Praha umístění v Archivním areálu
  - od roku 2002 sídlí na Chodovci

SOA Praha – struktura archivu

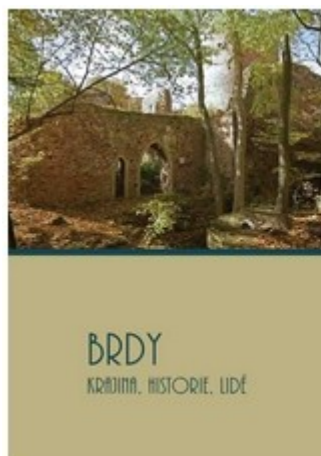
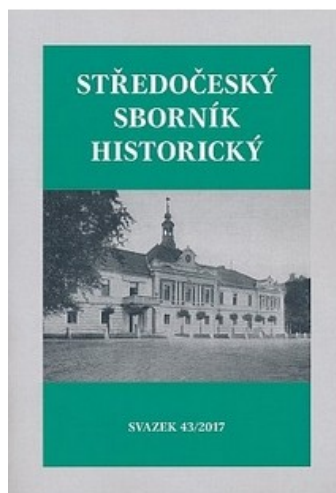
- **7 odborných oddělení**
  - Oddělení fondů veřejné správy
  - Oddělení zemědělsko-lesnických a osobních fondů
  - Oddělení fondů hospodářských subjektů
  - Oddělení využívání archiválií a evidence NAD
  - Ekonomické oddělení
  - Oddělení péče o fyzický stav archiválií
  - Sekretariát ředitele
- **12 okresních archivů**

www.soapraha.cz

The screenshot shows the website interface for SOA Praha. At the top, there is a dark navigation bar with links: Úvodní stránka, O nás, eBadatelna, Archivní VadeMeCum, Katalog knihoven, Pro badatele, Úřední deska, and Kontakty. Below the navigation bar, the main content area features a logo on the left for 'STÁTNI OBLASTNÍ ARCHIV v Praze' and a large image of a handwritten musical score on the right. The score is titled 'Úvozem' by J. B. Foerster and includes the instruction 'Andante con moto'. A text box overlaid on the score reads: 'Z našich archiválií: Rukopis skladby Úvozem J. B. Foerster z r. 1943 Státní okresní archiv Kladno'. At the bottom of the page, a list of workstations is provided: Pracoviště: Praha | Benešov | Beroun | Kladno | Kolín | Kutná Hora | Mělník | Mladá Boleslav | Nymburk | Praha-východ | Praha-západ | Příbram | Rakovník.

SOA Praha

- **pečuje o archiválie od roku 1166 do současnosti**
  - z činnosti krajských orgánů, institucí a úřadů státní a finanční správy, báňských úřadů a justičních orgánů
  - archivy šlechtických rodů a jejich velkostatků ve středních Čechách
  - fondy ekonomického charakteru vzniklé z činnosti velkých podniků a peněžních ústavů z Prahy i z průmyslové střeďočeské oblasti
- **vydává Střeďočeský sborník historický a regionální monografie**

BRDY. Krajina, historie, lidé
Jiří Topinka (ed.)

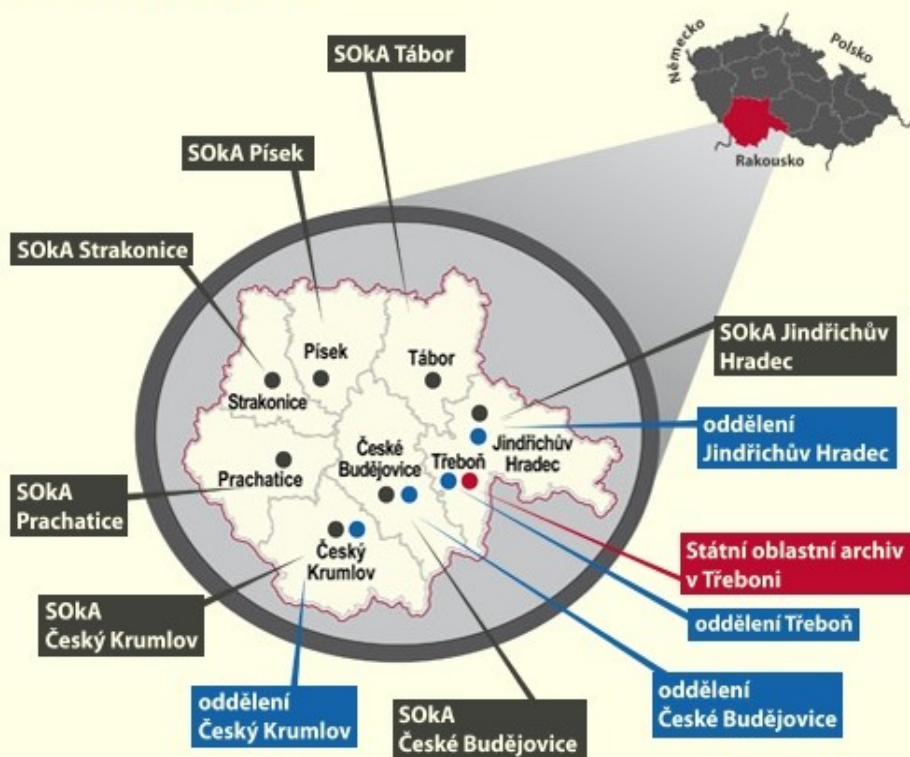
Státní oblastní archiv v Praze, 2018
392 stran

Prodej: Státní okresní archiv Příbram

[Obsah sborníku BRDY](#)

Státní oblastní archiv v Třeboni

JIHOČESKÁ ARCHIVNÍ SÍŤ

Husova 143, Třeboň

14 566 archivních souborů

51 175,61 bm

Státní oblastní archiv v Třeboni – centrála

Jihočeský kraj

www.ceskearchivy.cz

Státní oblastní archiv v Třeboni

- **rožmberský rodový archiv**
  - v roce 1602 přesunut z Českého Krumlova do Třeboně
  - ➔ základ pozdějšího SOA
  - významným archivářem byl Václav Březan, pak spravují archiv Schwarzenberkové
  - od roku 1947 zemědělsko-lesnickým archivem
- **krajský depozitář Archivu ministerstva vnitra**
(1948 v Třeboni)
- **Krajský archiv Českobudějovického kraje** (od roku 1949)
- **Státní archiv v Třeboni** (od roku 1954)
  - v roce 1956 k němu připojeny zemědělsko-lesnické archivy v Třeboni, Českém Krumlově, na Orlíku a v Jindřichově Hradci
- **Státní oblastní archiv v Třeboni** (od roku 1974)
  - sídlí v Třeboni na zámku
    - v roce 2014 archiválie přesunuty do západního traktu bývalého Augustiniánského kláštera z důvodu jejich ochrany
    - 7 okresních archivů Jihočeského kraje

Státní oblastní archiv v Třeboni

- Centrální oddělení
  - Ekonomicko-provozní odbor
  - Oddělení pro zpřístupňování a evidenci NAD
  - Oddělení ICT a digitalizace
  - Oddělení ochrany a péče o NAD
- Archivní oddělení
  - Oddělení České Budějovice
  - Oddělení Český Krumlov
  - Oddělení Jindřichův Hradec
  - Oddělení Třeboň

archivní oddělení České Budějovice

Státní oblastní archiv v Třeboni – centrála

archivní oddělení Jindřichův Hradec

archivní oddělení Český Krumlov

Archivum Trebonense

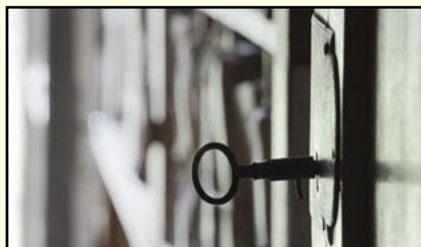
- periodikum vychází od roku 1971 s podtitulem *sborník studií pracovníků jihočeských archivů*
- jednotlivé ročníky redakce bezplatně poskytuje archivům, knihovnám a odborným pracovištím
- zdarma jsou také k dispozici v elektronické podobě v Digitálním archivu na adrese <https://digi.ceskearchivy.cz>

Česká republika

Státní oblastní archiv v Třeboni

www.ceskearchivy.cz

Státní oblastní archiv v Třeboni

představuje organizační složku státu příslušející k resortu ministerstva vnitra. Uchovává písemné dědictví pro přítomnost i budoucnost a disponuje nepřeborným materiálem kulturně-historického významu.

Od roku 2002 tvoří strukturu centrála a oddělení v Třeboni, v Českých Budějovicích, Českém Krumlově a Jindřichově Hradci a státní okresní archivy České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Sloučením všech těchto pracovišť do jediného subjektu vznikla rozsáhlá jihočeská archivní síť.

[Více informací o archivu ...](#)

Vyhledat...

[studovny](#) | [úřední deska](#) | [kontakty](#)

Státní oblastní archiv v Plzni

Sedláčkova 44, Plzeň – centrála
Klášter u Nepomuka

15 816 archivních souborů
53 641,18 bm

Karlovarský a Plzeňský kraj

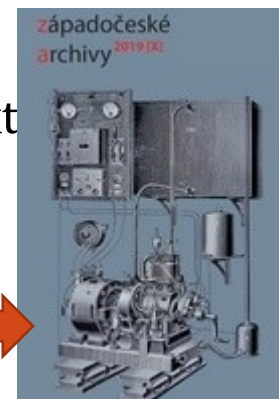
www.soaplzen.cz

- **krajský archivní depozitář** (krajská archivní úschovna)
  - v roce 1948 vytvořen v cisterciáckém konventu v Plasích
- **Krajský archiv v Plzni** (od roku 1951)
- **Státní archiv v Plzni** (od roku 1954)
  - v letech 1955–1956 přestěhován do Plzně
    - do budovy bývalé věznice plzeňského krajského soudu
  - v roce 1956 připojen zemědělsko-lesnický archiv v Horšovském Týně
  - v roce 1960 připojen Státní archiv v Kadani
    - vznikl v roce 1951 jako Krajský archiv Karlovarského kraje, původně v Lokti, pak přestěhován do Kadaně
    - v roce 1956 do něj přešel zemědělsko-lesnický archiv v Klášterci nad Ohří
  - v 60. letech 20. století zakoupeny tři objekty ve Žluticích
    - bývalé ubytovny dělníků při výstavbě přehrady – provizorium vydrželo až do roku 2006
- **Státní oblastní archiv v Plzni** (od roku 1974)
  - 2006–2009 získány prostory v Klášteře u Nepomuka, postupně sem přemístěny archiválie ze Žlutic
    - dnes 3. a 5. oddělení
      - archiv společnosti Škoda Plzeň (1802–2009)
        - od roku 2012 součást 1. oddělení, studovna v Klášteře u Nepomuka

SOA v Plzni – struktura archivu

- 5 odborných oddělení
  - 1. oddělení (fondy krajské a oblastní správy, samosprávy, osobní fondy)
  - 2. oddělení (ekonomicko-správní)
  - 3. oddělení (fondy podnikatelských a hospodářských subjektů)
  - 4. oddělení (archivních služeb a ICT)
  - 5. oddělení (zemědělsko-lesnické fondy a sbírky)
- 9 okresních archivů
- vydává sborník Západočeské archivy

www.soaplzen.cz

A screenshot of the website www.soaplzen.cz. The header features the logo of the State Regional Archives in Plzeň (Státní oblastní archiv v Plzni) and navigation links: 'O nás', 'Pro veřejnost', 'Fondy a pomůcky', and 'Publikace'. Below the header, there are links to 'Pracoviště SOA' (Plzeň - centrála, Klášter u Nepomuka) and 'Státní okresní archivy' (Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany, Sokolov, Tachov). The main content area is divided into three columns: 'O nás' (Aktuální informace, Popis činnosti, Zaměstnanci, Historie archivu, Povinně zveřejňované informace), 'Novoročenka' (PF 2020) with a photo of the main building, and 'Digitalizované archiválie' (PORTA FONTIUM, matriky, listiny, fotografie, periodika, seznamy lázeňských hostů, sčítání lidu, přihlášky k pobytu, úřední knihy, Monasterium, Chartae antiquae, Soupis vedut do roku 1850).

Státní oblastní archiv v Litoměřicích

Krajská 1, Litoměřice – centrála
Kamýcká ul., Litoměřice

16 457 archivních souborů
50 740,71 bm

Liberecký a Ústecký kraj
www.soalitomerice.cz

Státní oblastní archiv v Litoměřicích

- **krajský depozitář Archivu ministerstva vnitra v Litoměřicích** (od roku 1948)
- **Krajský archiv Litoměřice** (od roku 1950)
- **Státní archiv v Litoměřicích** (od roku 1954)
  - v roce 1956 připojeny zemědělsko-lesnické archivy v Děčíně, Libochovicích, Pátku nad Ohří, ve Frýdlantu v Čechách
  - v roce 1960 připojen Státní archiv v Jablonci nad Nisou
    - vznikl v roce 1951 jako Krajský archiv Libereckého kraje, původně v Liberci, pak přestěhován do Jablonce nad Nisou
- **Státní oblastní archiv v Litoměřicích** (od roku 1974)
  - v 90. letech získána pro archivní účely budova podnikového archivu Severočeských hnědouhelných dolů (SHD) v Mostě
  - do roku 2010 užívány prostory zámku v Žitenicích, poté fondy přestěhovány do nově rekonstruované budovy kasáren v Kamýčké ulici v Litoměřicích

Státní oblastní archiv v Litoměřicích

- **Struktura archivu**

- Útvar ředitele
- Odbor provozně ekonomický
- Oddělení metodiky, kontroly, výběru archiválií a evidence NAD
- Oddělení správy fondů a sbírek
- Oddělení využívání a ochrany NAD

- 10 okresních archivů
- pobočka Děčín – Podmokly

- Most – Velebudice

SOA v Litoměřicích

- vydává

PUBLIKACE ▾

Bezděz

Fontes Nissae

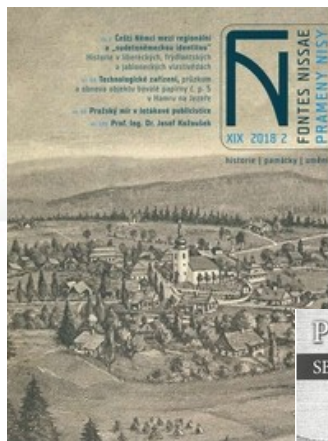
Porta Bohemica

Sborník okresního archivu v Lounech

Z Českého ráje a Podkrkonoší

Edice a studie

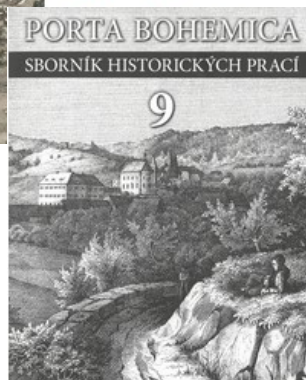
Ostatní publikace

Fontes Nissae – Prameny Nisy, 2018/2

Vydavatel: Technická univerzita v Liberci, katedra historie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Městské muzeum v Železném Brodě, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci, Oblastní galerie Liberec, Severočeské muzeum v Liberci, Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou a Státní okresní archiv Liberec

Místo vydání: Liberec

Porta Bohemica. Sborník historických prací, č. 9

Vydavatel: Státní oblastní archiv v Litoměřicích

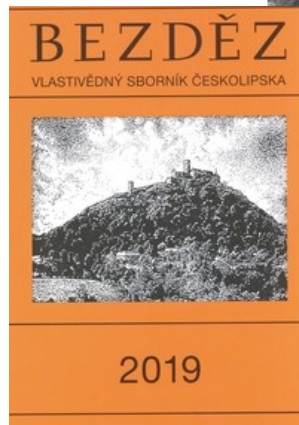
Místo vydání: Litoměřice

Rok vydání: 2019

Počet stran: 244

ISBN: 978-80-907464-1-1

Cena: Zdarma

Bezděz. Vlastivědný sborník Českolipska 28/2019

Vydavatel: Vlastivědný spolek Českolipska, Státní okresní archiv Česká Lípa, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě

Místo vydání: Česká Lípa

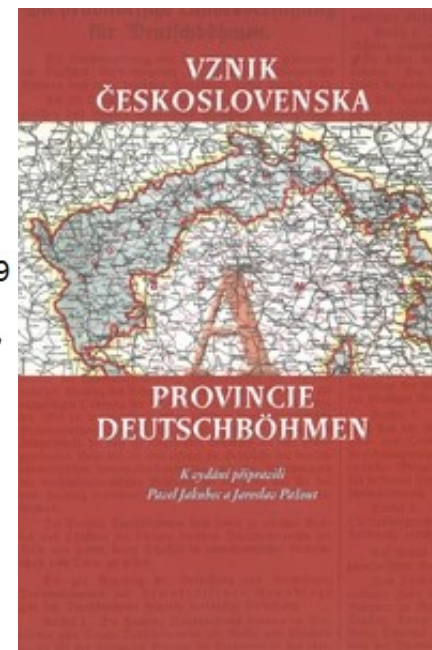
Rok vydání: 2019

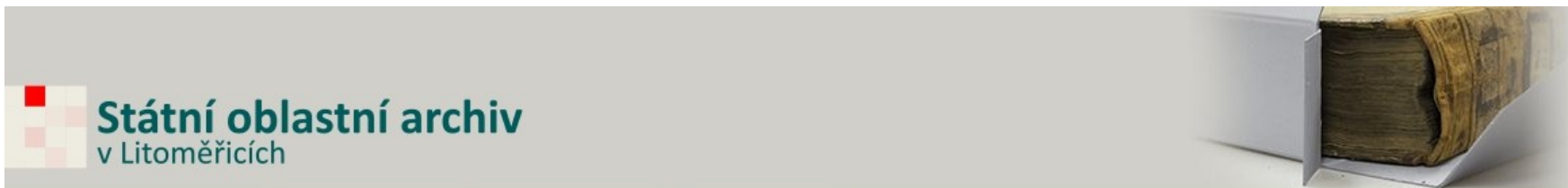
Počet stran: 375

ISBN: 978-80-86319-33-9

ISSN: 1211-9172

Cena: Kč 177,-

Státní oblastní archiv
v Litoměřicích

Pracoviště: Litoměřice – Krajská Litoměřice – Kamýcká Děčín – Podmokly

Státní okresní archivy: Česká Lípa Děčín Chomutov Jablonec nad Nisou Liberec Litoměřice Louny Most Semily Teplice

[O ARCHIVU](#) [ÚŘEDNÍ DESKA](#) [PUBLIKACE](#) [ODKAZY](#) [PRO VEŘEJNOST](#) [PŘEDARCHIVNÍ PÉČE](#) [KONTAKTY](#)

Pro badatele

E-BADATELNA

KNIHOVNY

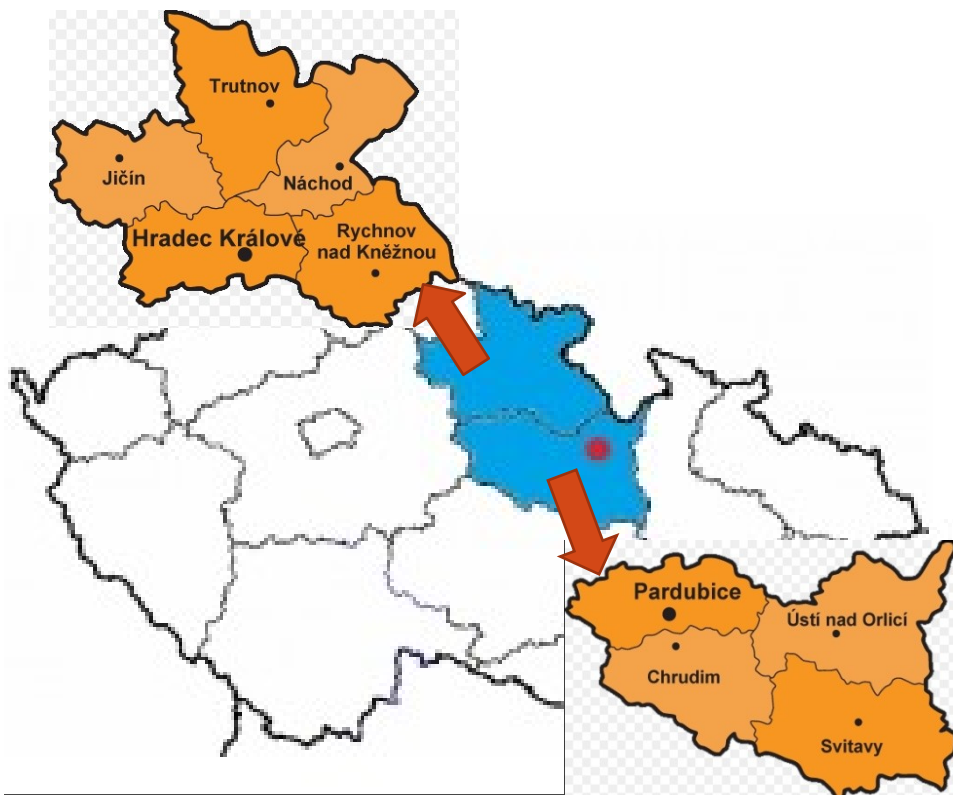
LEXIKON OBCÍ

Uzavírky badatelen

Liberec:	04.03.2020
Louny:	06.03.2020
Louny:	13.03.2020
Děčín (zámek):	04.03.2020

Důležité

Státní oblastní archiv v Zámrsku

Zámorsk 1, Zámorsk

25 336 archivních souborů

68 572,37 bm

**Královéhradecký
a Pardubický kraj**

www.vychodoceskearchivy.cz

Státní oblastní archiv v Zámrsku

- **Státní archiv v Zámrsku**
- vznikl v roce 1960 sloučením Státních archivů v Kuksu a Novém Studenci
  - Státní archiv v Kuksu
    - od roku 1949 archivem kraje Hradeckého
    - v roce 1956 připojeny zemědělsko-lesnické archivy v Náchodě, Chlumci nad Cidlinou (pobočky v Jilemnici a Poděbradech), v Jičíně a v Opočně
  - Státní archiv v Novém Studenci
    - od roku 1949 archivem Pardubického kraje ve Zdechovicích u Přelouče
    - od roku 1951 přestěhován do Nového Studence u Chotěboře s depozitářem v Pardubicích
    - v roce 1956 připojeny zemědělsko-lesnický archiv ve Žlebech
- **Státní oblastní archiv v Zámrsku (od roku 1974)**
  - postupné umístění všech archivních souborů v Zámrsku
    - budova zámku, předtím Nápravně výchovný ústav ministerstva vnitra
    - rozsáhlá adaptace celého areálu až v 90. letech 20. století

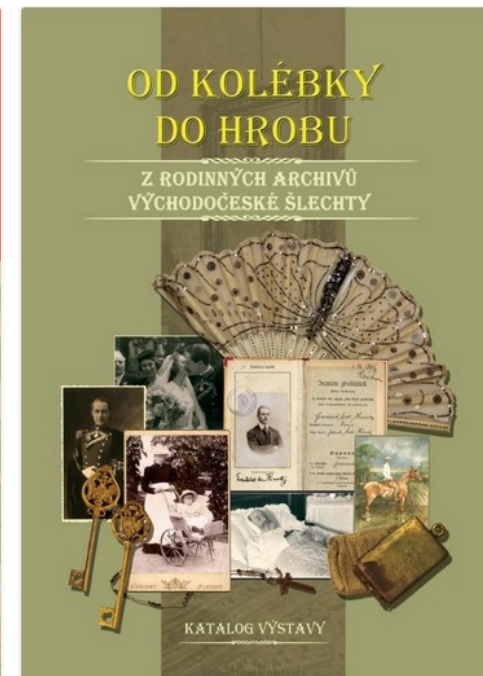
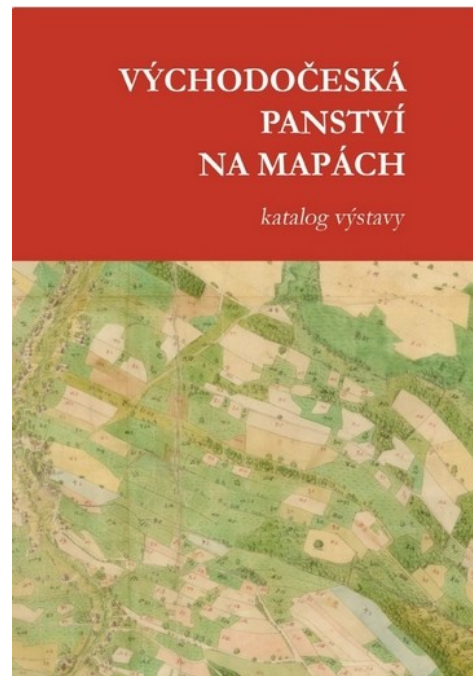
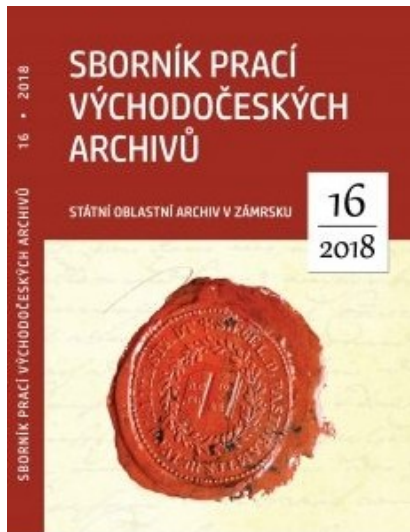

SOA v Zámrsku – struktura archivu

- Ředitelství Státního oblastního archivu v Zámrsku
- Ekonomicko-provozní oddělení Pardubice
- Oddělení archivní metodiky, předarchivní péče a správy podnikových fondů Hradec Králové
- Oddělení ochrany, využívání a evidence Národního archivního dědictví Zámorsk (badatelna)
- Oddělení správy archivních fondů a sbírek Zámorsk

9 okresních archivů

- vydává

www.vychodooceskearchivy.cz

A Východočeské archivy
oficiální stránky státních archivů královéhradeckého a pardubického kraje

Východočeské archivy ▾ Úřední deska a povinně zveřejňované informace ▾ E-badatelny Search

A ČESKÁ REPUBLIKA
STÁTNÍ OBLASTNÍ ARCHIV V ZÁMRSKU
ŘEDITELSTVÍ

Východočeské archivy ▾ Úřední deska a povinně zveřejňované informace ▾ E-badatelny Poradna

HLAVNÍ NABÍDKA

[Aktuality ředitelství](#)

[Naše služby a činnost](#)

[Povinně zveřejňované informace](#)

Aktuality ředitelství

- **Aktuální upozornění:** Badatelna SOKA Hradec Králové a Oddělení archivní metodiky, předarchivní péče a správy podnikových fondů Hradec Králové na adrese Škroupova 695 je od 6. ledna 2020 po rekonstrukci opět otevřena.
- **Přesun ředitelství:** od května 2019 má ředitelství nové sídlo v Balbínově ulici 821/8 v Hradci Králové. Viz [Kontakty na organizační útvary](#).

Zemský archiv v Opavě

Moravskoslezský
a Olomoucký kraj
www.archives.cz/zao

Sněmovní 1, Opava
20 790 archivních souborů
77 468,81 bm

● **Archiv země Slezské**

- počátky sahají do 14. století
  - vznik přemyslovského opavského knížectví (zakládací privilegia, listiny)
- Slezský stavovský archiv
  - stavovské písemnosti knížectví opavského a krnovského a jejich sněmů od 16. století
  - po roce 1742 jsou zde uloženy dokumenty úřadů se zemskou působností
    - správní úřady rakouské části Slezska po prohrané válce s Pruskem
- sídlo v opavském minoritském klášteře (stavovská sněmovna)
  - po roce 1800 archiv přestěhován do nového zemského domu (budova zrušené jezuitské koleje)
- od roku 1901 ustanoven první zemský archivář

● **Zemský archiv v Opavě**

- v roce 1927 vznikl jako samostatný vědecký ústav
  - v roce 1933 svěřeny archivu do péče staré zemské desky opavského a krnovského knížectví
- za protektorátu Říšským archivem pro vládní obvod Opava
  - archiv přesunut do minoritského kláštera
  - archiválie zachráněny vyvezením za město, Opava za války poničena
- po roce 1945 obnoven jako Zemský archiv v Opavě
  - delimitace zavlčených fondů do SSSR, Polska, na Slovensko
  - působnost rozšířena na celé české Slezsko a severovýchodní Moravu
  - od roku 1949 krajským archivem pro Ostravský kraj

- **Státní archiv v Opavě (od roku 1954)**
  - v roce 1956 připojeny zemědělsko-lesnické archivy v Opavě a Frýdku-Místku
  - v roce 1960 připojen Státní archiv v Janovicích u Rýmařova
    - od roku 1950 Krajský archiv Olomouckého kraje s pobočkou v Olomouci
  - do roku 1950 sídlil archiv přechodně v budově Sobkova paláce naproti minoritskému klášteru poničenému válkou
  - poté se přestěhoval zpět do opraveného zemského domu na Sněmovní ulici, kde sídlí dodnes
- **Státní oblastní archiv v Opavě (po roce 1974)**
  - po roce 1984 rekonstrukce centrály v důsledku zřícení západního křídla zemského domu, trvající více než 10 let
  - mezitím využíván opět minoritský klášter, v letech 1992–1995 vyklizen a navrácen církvi
  - od roku 1999 pronajaty prostory zámku v Bílovci
- **Zemský archiv v Opavě**
  - v roce 1990 návrat historického názvu archivu (novela archivního zákona č. 343/1992 Sb.)
  - v Olomouci dokončena nová archivní budova v roce 1995
    - opuštěn zámek v Janovicích u Rýmařova

Zemský archiv v Opavě

- Struktura archivu

- Ředitelství
- Oddělení pro správu fondů a sbírek
- Oddělení pro evidenci, využívání a ochranu fondů a sbírek
- Oddělení pro metodiku, výběr archiválií a kontrolní činnost
- Pobočka Olomouc
- Oddělení ekonomicko-provozní
- Sekretariát ředitele archivu
- Oddělení pro výpočetní techniku a informatiku
- Personalista
- Auditor

- 10 okresních archivů
- vydává
  - Opava. Sborník k dějinám města

Pobočka Olomouc
U Husova sboru 10, Olomouc

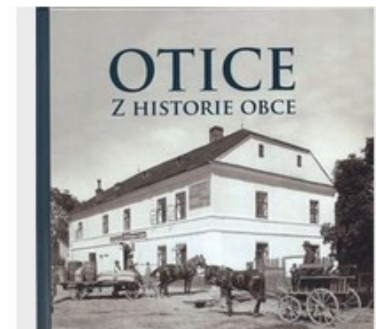
Sborník Zemského archivu v Opavě...

Osobnosti Vítkovska

Vůkol Slezska: Circum Silesiae

Otice: Z historie obce

Navigation menu with home icon, dropdowns for 'Zemský archiv v Opavě', 'pobočka Olomouc', 'Digitální archiv', 'Metodika', 'Úřední deska', 'Kontakty', and 'Aktuálně', and a search icon. Below the dropdowns is a list of 'STÁTNI OKRESNÍ ARCHIVY:' including Bruntál, Frýdek-Místek, Jeseník, Karviná, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Prostějov, Přerov, and Šumperk.

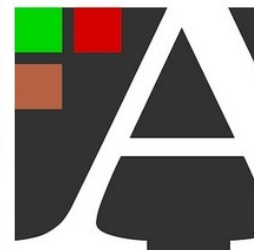
ZEMSKÝ ARCHIV V OPAVĚ

Zemský archiv v Opavě je třetím nejstarším a také třetím největším státním archivem v České republice. Plní funkci státního oblastního archivu pro území bývalého Severomoravského kraje, současně je však také historickým zemským archivem pro bývalé vévodství slezské. Tato skutečnost se významně odráží jak ve skladbě dokumentů v archivu uložených, tak i ve vlastní organizaci instituce, tvořené centrálou v Opavě a pobočkou v Olomouci. Od roku 2002 jsou organizačními články archivu také všechny státní okresní archivy na teritoriu Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Zemský archiv dále metodicky řídí Archiv města Ostravy a další akreditované archivy zřízené v uvedených dvou krajích.

Profily archivů

Aktualizováno: 2020-03-02 03:22:27
Počet záznamů: 2 069 348
Počet dig. příloh: 18 690 444

Digitální archiv

Digitální archiv

SOkA Přerov: uzavření badatelný dne 11. 3. 2020
02.03.2020

Soutěž pro mladé fotografy: „Voda na Jesenícku a v Jeseníkách“
19.02.2020

Sborník Státního okresního archivu Šumperk č. 11 / 2019
02.01.2020

Aktuální zprávy

f Z našich fondů

<http://www.archives.cz/web/>

Moravský zemský archiv

Jihomoravský kraj,
Vysočina a Zlínský kraj

www.mza.cz

Palachovo náměstí 1, Brno

33 013 archivních souborů

125 018,18 bm

● **Moravský stavovský zemský archiv**

- vznikl v roce 1839 z iniciativy stavů v Brně
  - zřízen moravským zemským sněmem a spravován moravským zemským výborem
- jeden z nejstarších společenskovedních ústavů na Moravě
  - pověřen zkoumáním, vyhledáváním a shromažďováním pramenů k dějinám Moravy
- od roku 1855 archivem nejvyšších zemských politických, soudních i samosprávných orgánů
- od roku 1908 umístěn v bývalém Zemském domě na Žerotínově náměstí v Brně
- po roce 1918 přebírá písemnosti justiční správy
- spravuje nejcennější dokumenty k dějinám Moravy a k dějinám země Moravskoslezské
- **Archiv kraje Brněnského (po roce 1949)**

- **Státní archiv v Brně (od roku 1954)**
  - v roce 1954 začleněn do sítě státních archivů
  - po roce 1956 připojeny zemědělsko-lesnické archivy v Bučovicích (pobočka v Rájci – Jestřebí) a Židlochovicích.
  - v roce 1960 připojen dosavadní Státní archiv v Telči
    - vznikl v roce 1951 jako Krajský archiv Jihlavského kraje
    - v roce 1956 připojil zemědělsko-lesnické archivy v Moravských Budějovicích, v Třebíči a ve Žďáru nad Sázavou
  - v roce 1960 připojen dosavadní Státní archiv v Uherském Hradišti
    - vznikl v roce 1951 jako Krajský archiv pro Gottwaldovský kraj
    - v roce 1956 připojil zemědělsko-lesnický archiv v Kroměříži

Moravský zemský archiv

- **Archiv uchovává archiválie**

- zemských stavů a samosprávy moravské od roku 1310, jejichž součástí je i **soubor moravských zemských desk**
  - z let 1348–1642 (knih zemského soudu, zachycujících změny v držbě šlechtického majetku), slavnostně předaný archivu vrchním zemským soudem v roce 1931 a nařízením vlády ze dne 2. února 1998 (č. 46/1998 Sb.) uznaný po pražském Korunním archivu za druhou archivní národní kulturní památku České republiky
  - je jedinečným archivním souborem, který nemá obdobu v žádné z okolních zemí, spolu s dalšími archiváliemi od 12. století do současnosti jde o nevyčísitelné kulturní hodnoty, jedinečné doklady paměti národa, nezastupitelné jak pro dějiny Moravy, tak v širším kontextu i pro obecné evropské dějiny
- moravských, případně moravskoslezských zemských a po roce 1949 krajských orgánů politické, finanční a soudní správy
- církevní fondy včetně archivů v roce 1782 zrušených klášterů od roku 1045
- v roce 1956 se jeho součástí staly archiválie zaniklých zemědělsko-lesnických archivů
- po roce 1990 převzal z podnikových archivů privatizovaných podniků 12 km archiválií prvorepublikových průmyslových firem a podniků od znárodnění do privatizace
- svým rozsahem i významem se podstatně odlišuje od státních oblastních archivů, kam je podle platné legislativy zařazen

Moravský zemský archiv (MZA)

- centrála MZA měla vedle účelových prostor v Brně na Žerotínově nám. v Zemském domě depozitáře a pracoviště na 5 místech v Brně a dalších 13 místech v krajích Jihomoravském, Vysočina a Zlínském
- od roku 1945 usiloval o získání rozsahem dostatečných prostor, v nichž by uložené archiválie nepodléhaly zkáze a mohly bez neustálých značných nákladů na jejich konzervaci a restauraci sloužit i budoucím pokolením
- v regionu je jen málo hradů, zámků a klášterů, ve kterých neměl historický Moravský zemský archiv alespoň krátký čas své archiválie
- prostorová situace MZA byla částečně řešena získáním dalších prostor
  - v roce 1953 zámku Kunštát od ministerstva kultury (v roce 2005 jemu zpět navrácen)
  - v roce 1956 byla archivu přidělena věznice v Brně-Cejlu
- z téměř všech těchto objektů bylo nutno dovážet archiválie do studovny v centrále archivu, pouze v Třebíči, Zlíně a v zámeckém areálu Kunštát působily pobočné badatelny

Žerotínovo
náměstí

Depozitář na
Cejlu

**Bývalé
depozitáře MZA**

Zámek Kunštát

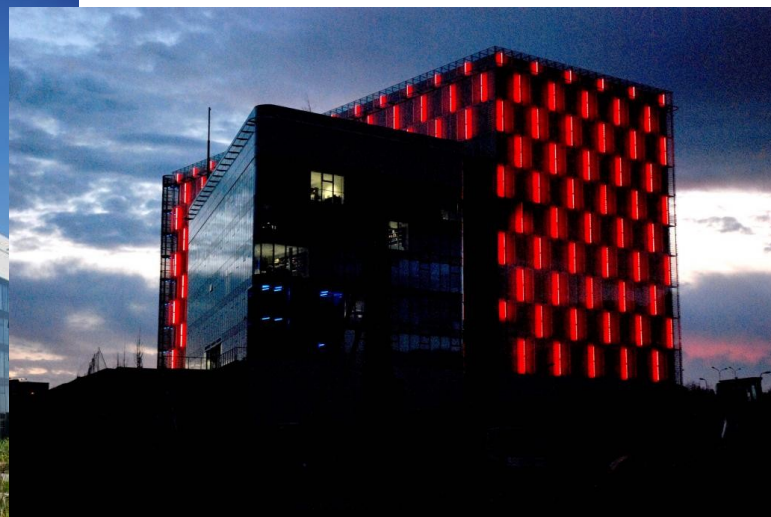
Moravský zemský archiv

- od roku 2000 byl archiv každoročně vymistován z dosud užívaných, i když nevhodných objektů
- v roce 2002 převzal MZA jako své vnitřní organizační jednotky 15 státních okresních archivů z krajů Jihomoravského, Vysočiny a Zlínského s jejich tehdy 55 km archiválií a stal se největším archivem v republice
- v květnu 2003 rozhodlo vedení MV o výstavbě účelové budovy pro MZA
- dne 29. října 2007 byly slavnostně otevřeny nové budovy Moravského zemského archivu

Novostavba MZA je situována v komerční části kampusu Masarykovy univerzity v Brně na okraji katastru Starého Lískovce v blízkosti bohunické fakultní nemocnice.

Architektonicky ladí s budovami kampusu, projektovanými v architektonickém stylu hi-tec. Komplex nových budov Moravského zemského archivu proslavilo noční osvětlení fasády, archiv je nyní svítící dominantou západního obzoru města.

Moravský zemský archiv

- Struktura archivu
  - Vedení Moravského zemského archivu v Brně
  - Kancelář vedoucího služebního úřadu
  - Oddělení předarchivní péče a ochrany archiválií
  - Oddělení využívání archiválií a knihovna
  - Oddělení evidence, správy a zpracování fondů
  - Oddělení IT a digitalizace
  - Oddělení správy budov
  - Oddělení ekonomické
- 15 okresních archivů

Moravský zemský archiv v Brně

Palachovo nám. 1, Brno 625 00

Domů | Veřejnost | Podatelna | Fondy a pomůcky | Předarchivní péče | Adresa
Akce | Úřední deska | Volná místa | Úřední hodiny | Kontakty

MZA | Blansko | Brno-venkov | Břeclav | Havlíčkův Brod | Hodonín | Jihlava | Kroměříž | Pelhřimov | Třebíč | Uherské Hradiště | Vsetín | Vyškov | Zlín | Znojmo | Žďár nad Sázavou

ACTAPUBLICA.eu

Matriky online

INDIKAČNÍ SKICI

St. katastr 1824-1931

MONASTERIUM

Listiny střední Evropy

KNHOVNA

katalog online

VEDUTY

Veduty v čes. archivech

DIGITALIZACE

v Moravském zemském archivu

Aktuality

Změna pravidel parkování na vyhrazených místech MZA v Brně

27.10.2017

Pokud hodláte navštívit MZA v Brně ve služebních záležitostech, s platností od 30.10. 2017 máte možnost zaparkovat na jeho vyhrazených parkovacích místech.

Po příchodu na recepci je však nutné vyžádat si "Parkovací lístek pro návštěvy MZA v Brně..."

Informace pro návštěvníky Moravského zemského archivu v Brně

07.06.2017

S ohledem na akutní nutnost zajistit bezpečnost osob pohybujících se v bezprostředním okolí Moravského zemského archivu v Brně na Palachově náměstí (v důsledku závažných technických problémů na fasádě nelze bohužel vyloučit pád předmětu z velké výšky), s platnost...

Použité zdroje

- BYSTRICKÝ, Vladimír a Václav HRUBÝ. *Přehled archivů ČSR*. Praha: TEPS místního hospodářství, 1985.
- ŠTARHA, Ivan. *Moravský zemský archiv v Brně: 1839–1989 : dějiny ústavu*. Znojmo: FPO, 2003.
- Webové stránky jednotlivých SOA, ZAO a MZA uvedené v prezentaci.